

پردیس شهید رجایی ارومیه

پوشه کارورزی ۴ توسعه حرفه ای درس پژوهی

استاد راهنما: زین العابدین درویشی

معلم راهنما: ناجی مرادی

رشته تحصیلی: علوم تربیتی

اعضای گروه: یوسف نامداری، حامد محمدی فرد فخریم

تابستان ۹۵

به علم افزون و والائی معلم اگر چه بی تمنای معلم
فضیلت آتچنان اندر وجودت که گویا چون معای معلم

تقدیر و تشکر

نهایت تقدیر و تشکر را از استاد عزیز جناب آقای زین العابدین درویشی دارم که ما را در تمام مراحل و روزهای کار حمایت و کمک کردند و نهایت احساس مسئولیت را در قبال ما داشتند.

تشکر می کنیم از آقای ناجی مرادی معلم راهنمای زحمت کش بخاطر زحمات و راهنمایی های ایشان .

چکیده

فرایند یاددهی یادگیری امری است بسیار مهم نزد نظام های آموزشی دنیا است و یکی از عوامل بسیار مهم که نقش مهمی را در بهبود و نو سازی معلمان و بهتر شدن یادگیری و جریان آموزش دارد.

کارورزی ۴ که بر اساس عنصر درس پژوهی بنا شده است و تجارب این عرصه را برای دانشجو معلمان برای کیفیت آموزشی آنها به بار می آورد.

این پوشه ی کارورزی که در سه بخش طراحی شده است .

در بخش اول تجارب و گزارشات فعالیتهای انجام شده در زمینه طراحی واحد یادگیری و بخش های آن از جمله نقشه ی ذهنی و... تدارک دیده شده است .

در فصل بعدی این پوشه گزارشی از فعالیت ها گنجانده شده است که تمام مراحل درس پژوهی تسریح شده است و در پایان این روایت ها بصورت کد گزاری شده تحلیل شده است .

فهرست مطالب

چکیده

مقدمه

فصل اول

تعیین هدف

طراحی واحد یادگیری

اجرای واحد یادگیری

ارزیابی از شایستگی های کسب شده توسط دانش آموزان بر اساس ملاک ها

تامل و بازنگری

فصل دوم (روایت من از کارورزی ۴)

روایت فرایند درس پژوهی و توسعه حرفه ای

کد گذاری و استخراج مضامین

تحلیل و تفسیر یافته ها

منابع

ضمائم

مقدمه

پرداختن به تربیت و آموزش و پرورش در هیچ یک از ملت های جهان امری بی اهمیت نیست و روز به روز تمام نظامهای آموزشی دنیا در تلاش برای رسیدن به بهترین شیوه های آموزشی هستند .

عمل درس پژوهی که تقویت نقاط قدرت این عرصه و پوشش نقاط ضعف است و بصورت گروهی و بر پایه ی هم فکری صورت می گیرد که منجر به وجود آمدن ایده های بزرگ می شود.

رویکردی برای توسعه دانش حرفه ای معلمان که از مدارس ابتدایی ژاپن مطرح و توسعه یافت . معلمان با حضور در گروههای کوچک با تشریک مساعی و با شرکت در جلسات هم اندیشی پیرامون اهداف و محتوای دروس ، به یک برنامه مقدماتی برای تدریس دست می یابند .

سپس با مشاهده اجرای برنامه و نقد آن ، فرصتی برای رشد فراهم می گردد . درس پژوهی (پژوهش مشارکتی در کلاس درس) است که توسعه حرفه ای معلمان را در بردارد . مهمترین مانع در توسعه حرفه ای معلمان ، فاصله ی بین نظریه ، عمل و عدم تشریک مساعی با معلمان در برگزاری دوره های آموزش معلمان است . بررسی جهانی اخیر در حوزه توسعه حرفه ای معلمان ، بیانگر رویکردهای نوینی مانند پژوهش مشارکتی در کلاس است که بیش از اقدامات گذشته در تلفیق نظریه و عمل توفیق یافته است . درس پژوهی به عنوان مدلی موثر برای ترویج و غنی سازی یادگیری در مدرسه نظر اندیشمندان بسیاری را برای تحول در آموزش جلب کرده است

این جریان رویکردی برای جهت دهی فعالیهای این ترم دانشجو معلمان شد و در مدارس کارورزی اجرا شد.

فصل اول

فرایند درس پژوهی و توسعه حرفه ای

بخش اول

تعیین هدف

طراحی واحد یادگیری

۱. طراحی نقشه ذهنی
۲. استخراج ایده کلیدی
۳. شایستگی های مورد انتظار
۴. طراحی ملاکهای شایستگی ها
۵. تعیین تکالیف عملکردی
۶. طرح پرسش اساسی
۷. طراحی تکالیف یادگیری

بخش دوم : اجرای واحد یادگیری

- ۱- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح واحد یادگیری
- ۲- هدایت فرایند یادگیری

بخش سوم: ارزیابی شایستگی های کسب شده توسط دانش آموزان بر اساس ملاکها و سطوح طراحی شده

بخش چهارم: تامل و بازنگری

- ۱- طراحی مجدد
- ۲- اجرای مجدد
- ۳- ارزشیابی مجدد

تعیین هدف

این واحد یادگیری که بطن آن را یک درس از درسهای هدیه پایه پنجم ابتدایی تشکیل می دهد و زیبایی محتوای این واحد یکی از دلایل این گروه برای پرداختن به این موضوع و واحد بود .

درواقع با این سوال شروع می کنیم که فرزندان اسلامی این سرزمین چقدر بزرگترین موجود عالم بشریت را می شناسند؟ و چگونه این درس را الگویی برای زندگی آنها قرار دهیم ؟

راه آموزش این درس که در زندگی آنها جاری شود آموزه های آن چیست؟

واحد یادگیری را براین سوالات و مسایل قرار دادیم و اهمیت کار در آنجاست که نیاز این فراگیران برای رسیدن به کیفیت زندگی و مثبت بودن در جامعه در گرو پرداختن و آشنایی با این آموزها و شناختن اشرف مخلوقات کسی که حتی خداوند بر او سلام میفرستد .

دانش آموزان نیازی به این موضوع دارند چنانکه تمام شعاع زندگانی آنها ،اجتماعی .فرهنگی ،سیاسی،آداب معاشرت ،دینی ،علمیرا تحت پوشش قرار می دهد .

البته واحد یادگیری و هدف و اجرا و آموزش آن سعی در این جهت دارد که دانش آموزان اهمیت این موضوع را فهمیده و زندگی خود را براساس آن پایه ریزی کنند.

پایه ریزی این اعمال در زندگی فرد شروع میشود و بخوبی در آینده و اجتماع برای رسیدن به جامعه ی پویا و سالم نشان داده می شود.

آموزش این واحد نیاز به روشهای نو (تدریس) و ایجاد انگیزه در فراگیران دارد که بایستی در چارچوب واحد یادگیری بخوبی لحاظ و تقویت شود.

طراحی واحد یادگیری

ایده اصلی

شناخت پیامبر اسلام (ص) و الگوگیری از ایشان

مفاهیم اساسی

ارزش پیامبر نزد خداوند و فرشتگان

خداوند را بسیار دوست داشتند

تمیز و اراسته بودند

رحمت جهانیان بودند

بسیار با ادب بودند

به علم بسیار اهمیت می دادند

به درختان و حیوانات توجه داشتند

مفاهیم فرعی

انسانها بر او سلام میفرستند

کارهایش را با نام خدا آغاز می کردند

خدا را شکر می کردند

ب قرآن کریم اهمیت می دادند

به سلامت بدن اهمیت می دادند

پیش از غذا دستهایش را می شست

مسواک می زدند همیشه

خوشبو بودند، خوشرو بودند

نگاههایش را تقسیم می کرد

به عهد خود عمل می کرد

هدیه می دادند

همنشینی با کسانی که گفت و گو علمی میکردند شادمانش می کرد

مردم را به پرسش دعوت می کردند

درختکاری می کردند

نمی گذاشتند حیوانات را به جان یکدیگر بندازند

ایده اصلی

شناخت پیامبر
اسلام و الگوگیری
از ایشان

هدف کلی

مفاهیم اساسی

خدا را بسیار دوست داشتند

ارزش پیامبر نزد خدا و فرشتگان

رحمت جهانیان بودند

تمییز و آراسته بودند

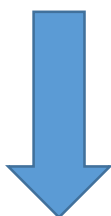
بسیار با ادب بودند

به علم بسیار اهمیت می دادند

به درختان و حیوانات توجه داشتند

بسیار با ادب بودند

اهداف جزئی

مفاهیم فرعی

تشریح گروه از محتوا و مفاهیم و مهارتها

محتوای مورد نظر دارای مفاهیم اصلی و فرعی روشنی برای دانش آموزان است طوری که با ایجاد انگیزه مناسب برای آموزش این مفاهیم برای آنها جذاب و کاربردی میشود

این مفاهیم برای دانش آموزان مهارتهایی نیز در پی دارد از جمله :

تقویت فن بیان با شرکت در بحث ها و انجام فعالیت ها ،تقویت رو خوانی قرآن کریم ،افزایش دایره لغات دانش آموزان ،بالا بردن قدرت درک و فهم فراگیران ،بالا رفتن قدرت تحلیل تصاویر برای یاد گرفتن داده های جدید ،

احساس نیاز در فراگیران به مفاهیم ،کاربردی کردن مفاهیم برای بهتر زیستن

فراگیران در پایان باید به ارزشهایی نیز توجه کنند:

تکریم پیامبر اسلام ،صلوات گفتن بعد از شنیدن نام مبارک ایشان

ایده کلیدی

با توجه به ارزش و جایگاه پیامبر اسلام (ص) و وصف تمام نشدنی ایشان عنوانی که برای درس و نام ایشان در نظر گرفته شده به نظر میاید بخوبی همه مفاهیم و توصیف ها را در بر نمی گیرد و به نوعی محدود است به همین خاطر گروه عنوانی برای این درس که بتواند مفاهیم را بخوبی شامل شود عنوان می کند:

"درخت پر ثمره"

شایستگی مورد انتظار

- دانش آموزان با زندگی پیامبر آشنا شوند.
- دانش آموزان اهمیت ایشان نزد خداوند را بدانند.
- دانش آموزان با خدا پرستی و قران خواندن پیامبر آشنا شوند .
- دانش آموزان نحوه اداب معاشرت پیامبر را بدانند
- دانش آموزان بهداشت شخصی و صحیح را یاد بگیرند
- دانش آموزان اهمیت علم را در دین خود و پیشرفت خود را در آن بدانند
- دانش آموزان به ارزش محیط زیست و تمام جانداران پی ببرند.

طراحی ملاک های شایستگی ها

دانش آموز بتواند گوشه هایی از اعمال کودکی و بزرگسالی پیامبر (ص) را تعریف کند.

دانش آموزان بتوانند فعالیت (تدبرکنیم) را بخوانند و تحلیل خود را از آیه بگویند.

دانش آموزان بتوانند جملات پیامبر درباره ی نماز را بگویند.

دانش آموزان نمونه هایی از اداب معاشرت پیامبر(ص) را مثال بزنند.

دانش آموزان اهمیت بهداشت در دین و زندگی شخصی استخراج کنند.

دانش آموزان بر اساس فرمایشات پیامبر (ص) بگویند که چگونه بهتر یاد می گیرند .

دانش آموزان نمونه هایی از کارهای زندگی خود را که مانند پیامبر در طبیعت انجام میدهند مثال بزنند.

تعیین تکلیف عملکردی

متن را بصورت روان بخوانند و تشریح کنند.

فعالیت ها و تمرینات کتاب را بخوبی جواب دهند .

بتواند اعمال پیامبر را با کارهایی که انجام داده تطبیق دهد.

آیات کتاب را بخواند و مضمون آن را درک کند.

در بحث های گروهی و کلاسی مباحث را توضیح دهد .

نمونه هایی از کارهای روزمره خود و خانواده اش را که مشابه آداب معاشرت پیامبر است را مثال بزنند.

با توجه به مفاهیم و مجموعه آنها گروه با سؤالاتی روبه رو می شود که این مفاهیم برای پاسخ به این سؤالات طرح شده است .

۱- اهمیت و جایگاه پیامبر چگونه است ؟

۲- عبادت و خدا پرستی پیامبر چگونه بوده است ؟

۳- آداب معاشرت درست را چگونه یاد بگیریم ؟

۴- ارزش محیط زیست نزد پیامبر چطور بود ؟

۵- کلید یاد گرفتن علم چیست ؟

طراحی تکالیف یادگیری

برقراری ارتباط بین مساله آموزشی و دانش آموزان

با پخش سرودی از دانش آموزان بر روی پروژکتور از دانش آموزان می خواهیم گوش دهند و در پایان بخواهیم مضمون این سرود را بگویند.

سپس از آیاتی از قرآن را به همراه معنی آن ارائه می دهیم و سپس از آنها می خواهیم بگویند وظایف ما در برابر پیامبر چیست ؟ و یک جمله بگویند که اهمیت پیامبر نزد خداوند بگویند.

به تجربه گذاشتن

با توجه به توضیحات و خواندن بخشی از متن از دانش آموزان می خواهیم فعالیتها را با توجه به آنچه تجربه کرده اند انجام دهند از جمله :

تصاویر را توضیح دهند.

بصورت گروهی تاثیر رفتارهای پیامبر بر زندگی خود تشریح کنند.

به سؤالات معلم پاسخ دهند

تجربیات خود از اعمال مشابه زندگی پیامبر بیان کنند.

به کار بردن

آیاتی را مینویسم با ترجمه آنها و می خواهیم دانش آموزان بگویند هر آیه چه ویژگی از ویژگی های پیامبر را نشان میدهد.

سپس از دانش آموزان می خواهیم فعالیت کتاب (به کار ببندیم) را بخوانند و انجام دهند و سپس گزارش دهند .

به اشتراک گذاشتن

از دانش آموزان می خواهیم که درباره آنچه از سایر انسانها میبینند در کلاس ،مدرسه ،خانه ،بیرون و غیره در گروهها بحث کنند و سپس بوسیله نماینده گروهها یادداشت ها را گزارش دهند به کلاس و آموزه های این یادداشتها را بصورت روزنامه دیواری در آورده و بر دیوار کلاس و سالن نصب کنند.

انتقال به موقعیت جدید

و دو تکلیف خلاقانه که توسط خود معلم طرح شده است برای فراگیران ارایه و از آنها خواسته می شود که برای جلسه آینده انجام دهند.وبه کلاس بیاورند.

۱-اعمالی که در زندگی پیامبر وجود داشت و شما مشابه آن را در زندگی خود ،مدرسه،خانواده ،و محل دیده اید را بنویسید؟

۲-اعمال مناسب بزرگترها و اعمال مناسب کوچکترها را در زندگی پیامبر خواندید بنویسید؟

اجرای واحد یادگیری

بنام خدا

گزارش درس پژوهی

اعضای درس پژوه

یوسف نامداری ، حامد محمدی فرد فخیم ،

گزارش گروهی اعضا از تدریس

تدریس درس پنجم از کتاب هدیه های آسمانی مقطع پنجم

این تدریس که برای بهتر شدن آموزش و یادگیری انجام و مباحثی در پیرامون این آموزش مبنی بر این که روشهای سنتی اختلال در آموزش هستند طرح شد که دارای نقاط ضعف بود و همین موجب عدم انگیزه لازم در فرگیران این طرح برای یادگیری و ادامه راه بود

و اما این بار با طرحی دیگر و قویتر این نقاط ضعف پوشش داده شده بود و کلاس فعالی بوجود آمد

اما سوال مطرح شده در این جلسه این بود که مساله و معما ی برای کنجکاوی نیز میتواندست وجود داشته باشد که بوسیله دانش آموزان حل شود .

اما در کل کارها بخوبی توسط گروه اجرا شد و بازده و خروجی مناسبی نیز داشت .

✓ تقسیم کار در عین همکاری گروهی

طرح درس :حامد محمدی فرد ،

اجرا :یوسف نامداری

فیلم برداری :حامد محمدی فرد فخیم

داور :بیستون مطلب زاده

✓ گزارشات داور تدریس بصورت سیاهه

نقاط قوت

۱-استفاده از وسایل کمک آموزشی مانند پروژکتور و فیلم های آموزشی مناسب

۲-استفاده از استخوان بندی تدریس به طور مرتب

۳-کنترل مدیریت کلاسی

۴_استفاده مناسب از زمان

۵-درگیر کردن دانش آموزان در بحثهای کلاسی

- ۶- استفاده از روشهای پرسش پاسخ، بارش مغزی، یادگیری مشارکتی
- ۷- تسلط کامل بر محتوا و دادن اطلاعات جدید به دانش آموزان
- ۸- روخوانی کردن متن درس توسط دانش آموزان
- ۹- پرسیدن سوالات در حین تدریس
- ۱۰- گروهبندی کردن دانش آموزان
- ۱۱- قدم زدن در بین دانش آموزان و تقسیم نگاهها
- ۱۲- استفاده از کلمات محبت آمیز، شیوا و رسا صحبت کردن
- ۱۳- بالا پایین بردن صدا هنگام تدریس
- ۱۴- عینی کردن درسی برای الگو گیری بهتر
- ۱۵- جمع بندی کردن تدریس و ارایه تکالیف فردی و گروهی
- ۱۶- استفاده از پیش سازمان دهنده ها

ضعف ها

- ۱- اشاره به هدف درس در ابتدای جلسه
- ۲- استفاده تکراری از بعضی دانش آموزان در فعالیتهای

مواد آموزشی برای یادگیری

پاورپوینت درس، ویدیو های آموزشی، پروژکتور، کتاب درسی .

هدایت فرایند یادگیری

بعد از طرح واحد یادگیری و مواد آموزشی یادگیری با استفاده از ویدیو آموزشی و توضیحات معلم در دانش آموزان ایجاد انگیزه برای فرا گرفتن این درس شد و سپس ارزشیابی تشخیصی صورت گرفت که جریان یادگیری را بصورت یک زنجیره در آورد و در هر مرحله از تدریس بوسیله معلم ارزشیابی تکوینی برای ارایه و ادامه درس صورت می گرفت و دانش آموزان بخوبی به فعالیتها و پرسشهای معلم جواب می دادند . و در جاهایی که نیاز بود و دانش آموزان اشتباه میکردند بخاطر حضور در مباحث تشویق و اشتباهات آنها راهنمایی می شد .

و در پایان سوالاتی از درس از دانش آموزان شد طوری که آنچه را یاد گرفته اند بگویند:

درباره ی اهمیت پیامبر اسلام چه چیزهایی یاد گرفتید ؟

درباره اداب معاشرت و ادب پیامبر چه چیزهایی خواندیم ؟

در باره ی پیامبر هر چه می دانید بگویید؟

بعد از بحث های گروه در پایان تدریس مواردی نیز پیشنهاد شد

پیشنهادهات

طرح مسله برای کنجکاوی بیشتر دانش آموزان

استفاده از تمام ظرفیت کلاس در مباحث

ارزشیابی از شایستگی های کسب شده توسط دانش آموزان بر اساس ملاکها

۱- دانش آموزان می توانند قسمت هایی از اعمال دوران زندگی پیامبر (ص) را تعریف کنند.

کم ☐ متوسط ☐ خوب ☒ عالی ☐

۲- دانش آموزان فعالیت هارا خوانده و آیه و ترجمه آن را تحلیل می کنند.

کم ☐ متوسط ☐ خوب ☒ عالی ☐

۳- دانش آموزان جملات پیامبر (ص) را درباره ی نماز بدانند.

کم ☐ متوسط ☐ خوب ☐ عالی ☒

۴- دانش آموزان نمونه هایی از آداب معاشرت پیامبر (ص) را مثال بزنند.

کم ☐ متوسط ☐ خوب ☐ عالی ☒

۵- دانش آموزان نمونه هایی از اهمیت بهداشت در دین و زندگی را از درس استخراج کنند.

کم ☐ متوسط ☐ خوب ☒ عالی ☐

۶- دانش آموزان بر اساس فرمایشات پیامبر بگویند چگونه بهتر یاد می گیرند .

کم ☐ متوسط ☒ خوب ☐ عالی ☐

۷- دانش آموزان نمونه هایی از کارهای خود را که مانند پیامبر در طبیعت انجام می دهند مثال بزنند.

کم ☐ متوسط ☐ خوب ☒ عالی ☐

۸- دانش آموزان در بحث های کلاسی شرکت کنند.

کم ☐ متوسط ☐ خوب ☐ عالی ☒

۹- دانش آموزان در گروهها فعال باشند.

کم ☐ متوسط ☐ خوب ☐ عالی ☒

تامل و بازنگری

بازنگری بر این جلسه که بوسیله گروه انجام شد بعد از تحلیل یادداشت های داور و اعضای گروه بر جریان یاددهی و یادگیری نقاط قوت و ضعف این جلسه تشریح شد و بنا بر این شد نقاط ضعف تقویت و به سوالات پیش آمده در جریان کار جواب داده شود .

بعد از دیدن فیلم فهمیدیم که در جریان آموزش بعضی از دانش آموزان در جریان بحث ها و فعالیت های کلاسی قرار نمی گیرند و از دانش آموزان بصورت تکراری استفاده می شد .

این امر موجب غیر فعال شدن قسمت هایی از کلاس و عدم اطلاع معلم از یادگیری دانش آموزان می شود.

همین امر دیده شد که حتی در بعضی موارد دیده شد کلاس نیز برای این افراد جذابیتی ندارد و کم کم خستگی آور می شد برای آنها کلاس و آموزش و باید در جریان فعالیت ها و مباحث قرار می گرفتند.

بوجود آوردن مسله و نقطه ی کنجکاوی برای جریان دادن تفکر دانش آموزان و تکاپوی فعالیتهای کلاسی نیاز بود .

و قرار دادن عنوان درس که برای کلاس مبهم بود گزینه خوبی برای بوجود آوردن این مسله بود.

استفاده از پرسش و پاسخ ها و قرار دادن دانش آموزان در بطن فعالیت ها و راهنمایی معلم نقطه ی قوت و اصلی کلاس بود .

استفاده از ویدیو آموزشی نیز برای ملموس کردن مباحث و یادگیری بهتر بسیار موثر بود.

در کل جریان آموزش و فعالیت های معلم نقش خوبی در آموزش این درس داشت .

اما اعضای گروه با دو پرسش مواجه شدند :

چگونه ایجاد کنجکاوی کنیم در دانش آموزان برای جهت دادن بهتر به یادگیری ؟

چه کارهای دیگری برای فعال کردن کلاس انجام دهیم ؟

دلیل عدم شرکت بعضی از دانش آموزان در مباحث چیست؟

این پرسشها دلیلی بر ارایه مجدد واحد یادگیری و تغییراتی در آن بود

که برای آموزش بهتر و یادگیری بهتر باید این موارد در واحد یادگیری و جریان اجرا طرح شود.

طراحی و اجرای مجدد

با همکاری گروه و لحاظ کردن نقاط ضعف و قوت و پرسش های بوجود آمده تغییراتی در واحد یادگیری بوجود آمد و دوباره طراحی شد و برای جلسه آینده برای اجرا آماده شد.

با تقسیمات وظایف گروه و اعمال نقش هر کدام دوباره واحد یادگیری طراحی شد .

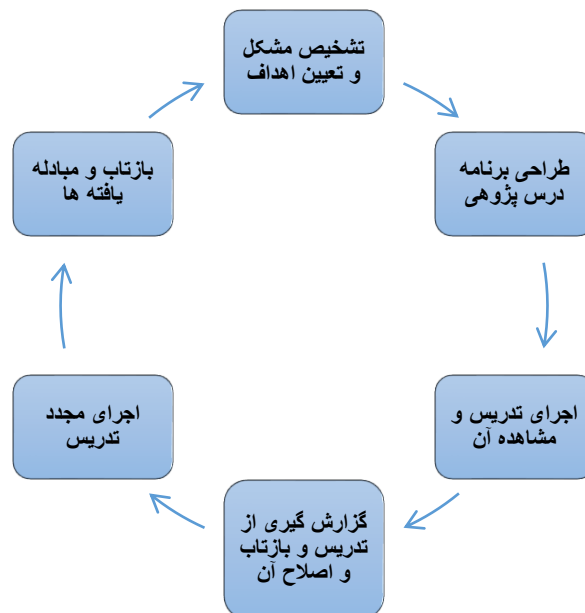
با همکاری و هماهنگی های لازم نیز برای اجرای مجدد در جلسه آینده با همکاری معلم راهنما تدریس صورت گرفت .

این تدریس نیز با دانش آموزانی دیگر در اتاق هوشمند مدرسه باقرالعلوم انجام شد .

که طراحی بوسیله حامد محمدی فرد و اجرای یوسف نامداری صورت گرفت که در تمام مراحل اعضای گروه بخوبی همکاری داشتند .

بازده این تدریس نیز بخوبی توانست نقاط ضعف را پوشش داده و پاسخ پرسش های بوجود آمده را در این چرخه آموزشی داده شد.

فرایند درس پژوهی

فصل دوم

۱-روایت فرایند درس پژوهی و توسعه حرفه ای

۲-کد گذاری و استخراج مضامین

۳-تحلیل و تفسیر داده ها

روایت فرایند درس پژوهی و توسعه حرفه ای

برخلاف اقدام پژوهی (۱) ، رویکرد درس پژوهی کمتر شناخته شده است (۲) در صورتی که از

ظرفیت شگفت انگیزی برای کمک به تحول در آموزش و پرورش در آن نهفته است !

درس پژوهی رویکرد دیگری برای توسعه دانش حرفه‌ای معلمان است، که از درون مدارس ژاپنی مطرح و توسعه یافته است. این فعالیت تاریخیچه ای طولانی مدت در میان معلمان این کشور دارد به شکلی که در آموزش و پرورش ژاپن کاملاً ریشه دوانیده است.

در این رویکرد، معلمان با حضور در گروه‌های کوچک با تشریک مساعی و با شرکت در جلسات هم اندیشی (۳) پیرامون اهداف و محتوای دروس (۴)، به یک برنامه مقدماتی برای تدریس دست می‌یابند، سپس با مشاهده اجرای برنامه (۵) و نقد آن (۶)، فرصتی برای رشد حرفه‌ای خود مهیا می‌سازند.

مطالعات متعدد بویژه مطالعه تطبیقی نحوه آموزش معلمان در فرهنگ‌های مختلف (در سه کشور ژاپن، آمریکا و آلمان) زمینه اشاعه این رویکرد (۷) را در سایر نظام‌های آموزشی بیش از پیش مهیا نمود.

نتایج این مطالعات نقطه‌ی عطفی برای شروع تحول آموزشی در آمریکا و سایر کشورها براساس درس پژوهی شد. پس از آمریکا کشورهای چین، هنگ کنگ، آلمان، انگلیس، سنگاپور (۸)، استرالیا و مالزی نیز به انجام پژوهش‌هایی در این زمینه پرداختند

اولین قدم در این راستا جلسه ای بود که استاد راهنما مبنی بر تشریح فرایند کار در کارورزی این ترم ورداشته شد.

در این جلسه که به همراه دوستان تشکیل شد استاد زین العابدین درویشی بخوبی مرحله به مرحله ی این فعالیت ها را تشریح کردند و این موضوعی بود که تحولی در نظام های آموزشی موفق دنیا بود و ما کم و بیش از این موضوع اطلاع داشتیم (درس پژوهی) و در این جلسه بیشتر موضوع بر ایمان روشن شد مخصوصا وقتی که قرار است در این راستا فعالیت کنیم و تجربه حاصل کنیم .

اولین مراحل درس پژوهی را فهمیدیم و بوسیله استاد راهنما در اولین جلسه (۳۵) گروه بندی شدیم (۹) و گروه ما در قالب دو نفر بود و البته با معلم راهنما و حتی کسانی را برای داوری و ارزشیابی از تدریس می توانستیم به کلاس ببریم و مشاهده گر جریان آموزش باشد .

بعد از گروه بندی وظایف گروه را مشخص کردیم (۱۰) و در عین انجام وظایف هر فرد مشارکت و همکاری گروهی داشتیم (۱۱).

در جلسه ای که در مدرسه باقر العلوم (۱۲) در کلاس پنجم ابتدایی (۱۳) حضور یافتیم با معلم راهنمای عزیز جناب آقای ناجی مرادی هماهنگی لازم برای کمک در این راستا انجام دادیم .

وراهنمایی های لازم نیز از تجربیات ایشان می گرفتیم . بعد از این جلسه کار را برای طراحی واحد یادگیری که از کتاب هدیه های آسمانی پایه پنجم بود (۱۴) و درس پنجم با عنوان گل صد برگ شروع شد .

واحد یادگیری بعد از طی مراحل و فرایند خود به پایان رسید و مواد آموزشی مناسب با آن طراحی شد . در این مرحله نقش اصلی بر دوش حامد محمدی فرد فخیم بود.

با همکاری و هماهنگی مدرسه نیز قرار شد که در دوشنبه ی آینده (۱۵) اجرا شود .

البته کلاس مورد نظر کامپیوتر و پروژکتور نداشت (۱۶) و مجبور شدیم کلاس را به اتاق هوشمند مدرسه (۱۷) برای اجرای تدریس ببریم .

در این تدریس که یکی از همکاران نیز بعنوان داور دعوت کردیم (۱۸) و اجرا بر عهده ی یوسف نامداری (۱۹) و فیلم برداری نیز آقای محمدی بودند (۲۰).

در ساعت سوم (۲۱) نیز که درس هدیه های آسمانی داشتند ۱۵ دقیقه زودتر به اتاق هوشمند رفتیم (۲۲) تا مقدمات را حاضر کنیم و دانش آموزان مورد نظر را به آنجا ببریم .

بعد از انجام این کارها و آماده شدن شرایط دیگر زمان اجرا و انجام تدریس بود .

تمام وسایل و امکانات تست شده و آماده بودند .

با قرار گرفتن افراد در جای خود شروع به تدریس کردیم .

با مواردی که برای ایجاد انگیزه تدارک دیده شده بود این مرحله انجام شد و ویدیو آموزشی (۲۳) شامل سرودی درباره ی حضرت محمد (ص) و صلوات فرستادن بر ایشان بود پخش شد.

واحد یادگیری بر این مسئله و موضوع بود که آموزش بر مبنای روش تدریس های نوین و فعال باشد (۲۴) و دیگر از روشهای سنتی استفاده نشود . روش پرسش پاسخ (۲۵) و روش مشارکتی (۲۶) بطن این آموزش بودند.

داور کلاس که در آخر کلاس نشسته بودند بخوبی یادداشتهای خود را انجام می دادند طوری که هم بر جریان آموزش و هم بر جریان یادگیری مسلط بودند .

فیلم نیز بخوبی از تمام جهات و کل کلاس در این جریان توسط آقای محمدی برداشته شد.

مشاهدات هم توسط داور و هم توسط فیلمبردار و حتی خود من مبنی بر خود ارزشیابی صورت می گرفت. این تدریس در مدت ۳۵ دقیقه صورت گرفت (۲۷) و تمام مراحل تدریس در قالب یک استخوان بندی مناسب صورت گرفت.

در پایان وسایل آموزشی و امکانات را جمع آوری کردیم . و دومین جلسه گروهی (۳۴) را در اتاق معلمین مدرسه در زنگ تنفس تشکیل دادیم و اعضا نظرات خود را ابراز کردند که دارای نکات و نظرات متفاوتی بود و هر فرد زاویه ی دید خود از نقاط ضعف و نقاط قوت را تشریح کردند .

ویک لیست از این نقاط ضعف و قوت که در قسمت اجرای (۲۸) واحد یادگیری به ان اشاره کردیم .

بعد از اتمام آن روز در هفته آینده جلسه بعدی با استاد راهنما برای تشریح مراحل بعدی که بازنگریها (۲۹) و طراحی مجدد بود تشکیل شد و مسایل تشریح شدند.

سپس اعضای گروه جلسه دیگری (۳۰) برای تغییرات و تقویت نقاط قوت و گوشش نقاط ضعف تشکیل دادیم و واحد یاد گیری دستخوش تغییراتی بود که در اجرا نیز باید بخوبی لحاظ می شد .

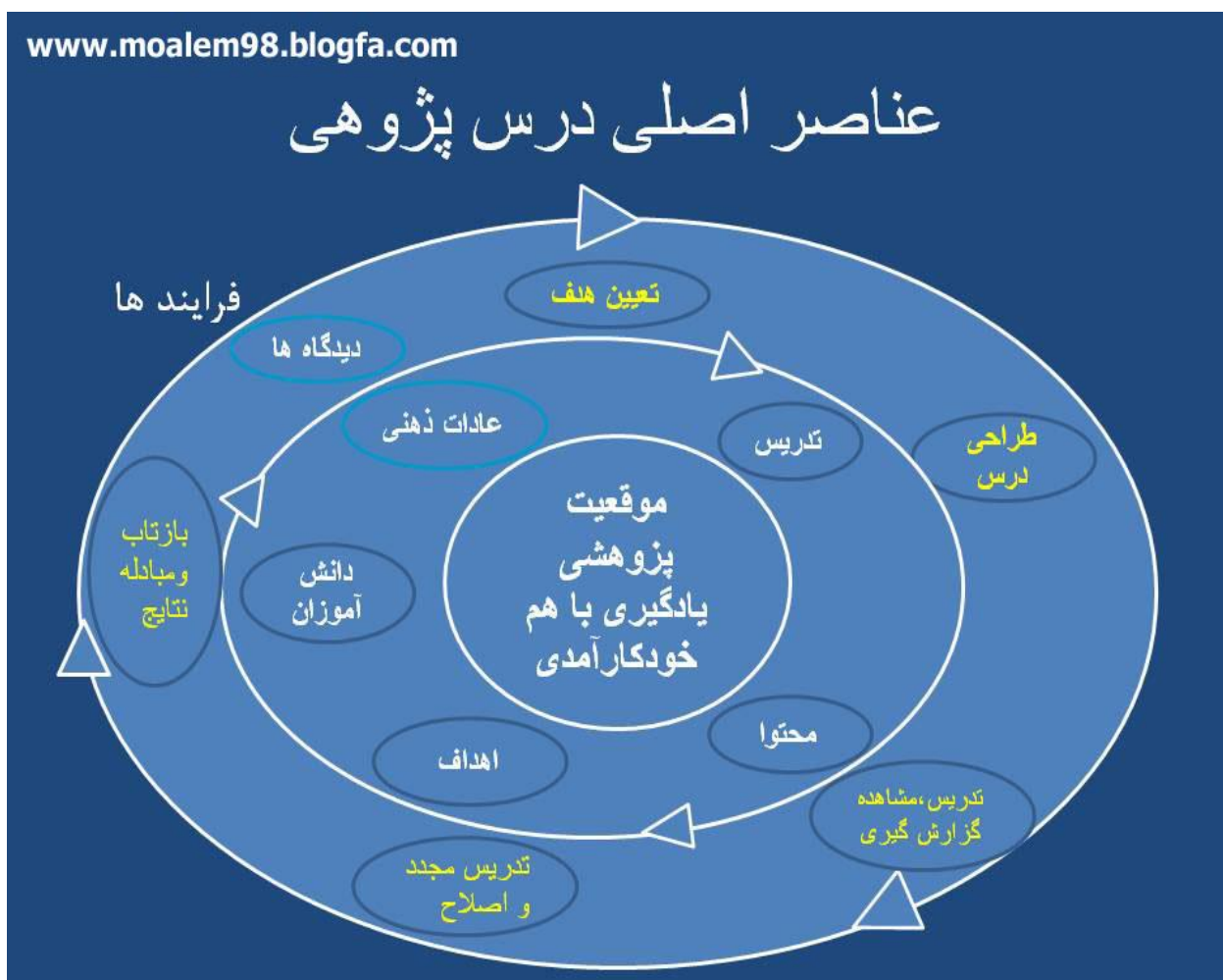
دوباره هماهنگ شدیم با مدرسه و کلاس مورد نظر برای اجرای بعدی و این جلسه نیز بخوبی اجرا و گزارشات آن ثبت شد

مسئله اصلی بعد از جلسات گروه عدم فعالیت بخشی از کلاس بود (۳۱) که در مباحث و جریانات آموزشی وارد نمی شدند .

و گاهی معلم نیز از آنها غافل می شد (۳۲) و از دانش آموزان بصورت تکراری در فعالیتهای استفاده (۳۳) می شد

بنا نهاده شد که در فعالیتهای گروهی بیشتر به آنها فعالیت داده شود و گزارشات بوسیله آنها ارائه شود . و معلم نیز آنها را مورد سوال پرسش و وارد مباحث کلاسی کند

البته ابتدا برای اجرای این عمل معلم تصمیم به پرسیدن سوالاتی کرد از زندگی روزمره آنها و تطبیق این پاسخ ها با موضوع و مباحث برای بوجود آمدن اعتماد به نفس در دانش آموزان برای شرکت داوطلبانه در مباحث کلاسی شوند.

کدگذاری و استخراج مضامین

ردیف	بازنویسی جملات روایت	مضامین	کد مضامین
۱	برخلاف اقدام پژوهی	پژوهش	توسعه حرفه ای معلمان
۲	رویکرد درس پژوهی کمتر شناخته شده است	پژوهش در درس	
۳	در جلسات هم اندیشی	اولین مرحله درس پژوهی	
۴	پیرامون اهداف و محتوای درسی	مرحله درس پژوهی	درس پژوهی
۵	مشاهده اجرای آن	مرحله درس پژوهی	
۶	نقد آن	مرحله هم اندیشی	
۷	سه کشور ژاپن، آمریکا، آلمان، زمینه اشاعه این رویکرد بودند	اولین کشور درس پژوهی	نظام های آموزشی اولیه درس پژوهی
۸	چین، هنگ کنگ، آلمان، انگلیس، استرالیا نیز پژوهش کردند	کشورهای بعدی درس پژوهی	
۹	گروه بندی شدیم	مرحله اول	
۱۰	وظایف گروه مشخص شد	مرحله دوم	مشارکت و همفکری
۱۱	همکاری گروهی داشتیم	مرحله سوم	
۱۲	مدرسه باقرالعلوم	مکان کارورزی	مکان آموزشی
۱۳	کلاس پنجم ابتدایی	پایه اجرای درس پژوهی	
۱۴	کلاس کامپیوتر و پروژکتور نداشت	وسیله آموزشی	مواد آموزشی
۱۵	اتاق هوشمند مدرسه	اتاق آموزش	
۱۶	ویدیو آموزشی	وسیله آموزشی	

گروه درس پژوهی	ناظر	یکی از همکاران بعنوان داور دعوت شدند	۱۸
	مجری تدریس	اجرا بر عهده یوسف نامداری بود	۱۹
	ثبت فیلم تدریس	فیلمبردار نیز آقای محمدی بودند	۲۰
مدیریت زمان	زمان اجرا	ساعت سوم	۱۵
	زمان هماهنگی	دوشنبه آینده	۲۱
	زمان آمادگی	۱۵ دقیقه زودتر به کلاس رفتیم	۲۲
	زمان ارایه درس	تدریس در ۳۵ دقیقه انجام شد	۲۷
هم فکری و هم اندیشی	اولین نشست گروه	اولین جلسه	۳۵
	دومین نشست گروه	دومین جلسه گروهی	۳۴
	نشست اعضای گروه	جلسه ی دیگر	۳۰
یادگیری با روش تدریس فعال	روش تدریس	موضوع و مسئله روش تدریس فعال و نوین بود	۲۴
	روش تدریس	روش پرسش پاسخ	۲۵
	روش تدریس	روش مشارکتی بطن آموزش بود	۲۶
اختلال در یادگیری	مسئله پروژه	مسئله اصلی بعد از جلسات گروه عدم فعالیت بخشی از کلاس بود	۳۱
	ضعف آموزشی	معلم گاهی از آنها غافل می شد	۳۲
	ضعف آموزشی	از دانش آموزان بصورت تکراری در فعالیت ها استفاده می شد.	۳۳
ارزشیابی و برنامه ریزی	سیاهه ارزیابی	نقاط ضعف و قوت در اجرا	۲۸
	نقد و بررسی اجرا	بازنگری بعد از اجرا	۲۹

تحلیل و تفسیر داده ها

بهتر آموزش دادن موضوع و اتفاق افتادن بهترین یادگیری با استفاده از روشهای نوین و فعال کردن دانش آموزان مسئله ی اصلی این تحقیق و درس پژوهی است .

همکاری بین اعضا با وجود مشخص شدن وظایف اعضا یک اصل و راه رسیدن به هدف است .

مسایل و مشکلات آموزشی هم در بخش یاددهی و هم یادگیری در داخل یک چرخه آموزشی قرار میگیرد تا به بهترین نحو رفع شود .

در واقع این تحقیق حرکت از وضعیت موجود برای رسید به وضعیت مطلوب است.

فرایند کار:

تشخیص مشکل و تعیین هدف

طراحی برنامه درس پژوهی

اجرای تدریس و مشاهده آن

گزارش گیری از تدریس و بازتاب اصلاح آن

اجرای مجدد تدریس

بازتاب و نمایش یافته ها

منابع

مصاحبه دکتر بختیار ی (نویسنده: محمد حافظی نژاد)

نگاه کنید به محمد رضا سرکار آرانی (۱۳۷۸) پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس: تجربه ژاپن در پرورش حرفه‌ای معلمان در مدرسه، فصلنامه تعلیم و تربیت (شماره پانزدهم)

